ANUL I. — No. 9. SEPTEMBRE 1890.

ANALELE ARCHITECTUREI

ȘI ALE

ARTELOR CU CARE SE LÉGĂ

REPEDE OCHIRE

ASUPRA

ARCHITECTUREI BYZANTINE

IV

Religiunea, pentru romînĭ, a fost în tot timpul o basă temeĭnică asupra căria eĭ aŭ rezimat existența lor națională. Din timpiĭ ceĭ maĭ înapoiațĭ, îĭ vedem păstrînd cu scumpătate, ca un paladium sfînt, credințele bătrîne, și, prin virtutea lor, dobîndind o putere de resistență asupra căria se sfărîmă, ca p'o stîncă neclintită, furia barbarilor : torentele lor trecură asupră'ĭ fără a o abate. Ceea ce e maĭ mult, eĭ putură chiar creștina pe la 846 pe bulgariĭ carĭ se stabilise alăturĭ cu dînșiĭ, și duseră în timp de secolĭ o viață în comun. Drepturile națiuneĭ, basate pe credințele eĭ, se afirmară cu o putere și maĭ mare în timpiĭ maĭ modernĭ. In fața Islamismuluĭ cuceritor, ele îĭ deteră eroismul d'a 'șĭ apăra independința și d'a lupta pentru civilisațiunea omeniređ ; semnul concuisteĭ, moscheia mahometană nu putu să se întemeeze nicĭ odată pe pămîntul romînilor.

Mulțimea edificiilor religióse, într'o țară în care simțimintele pióse eraŭ atît de înrădăcinate, e ceva natural : viața națională și credința se confundaŭ în inimele romînilor. Architectura, prin urmare, putu să se desvolteze pe pămîntul țăreĭ, încă din secoliĭ creștinăreĭ eĭ. Din nefericire însă, dacă epoca fondăreĭ unora din aceste așezăminte, se urcă pînă în timpĭ atît de depărtațĭ, ele aŭ primit dese preschimbărĭ în formele și construcțiunea lor; și adĭ cele maĭ vechĭ clădirĭ ale romînilor abia sunt din al XIII secol.

Am arătat că stilul acestor bisericĭ a trebuit să fie bizantin; să cercetăm acum cum s'a transformat în Romînia, oprindune maĭ cu sémă asupra bisericeĭ de la Curtea de Argeș, care ne presintă tipul architectureĭ religióse a țăreĭ, în cel maĭ înalt grad de perfecție la care a putut atinge.

Forma planuluĭ edificiilor religióse din țară se póte clasa în treĭ tipurĭ : tipul pătrat care e o reproducere cu micĭ modificărĭ a planuluĭ atît de general întrebuințat în Grecia, muntele Athos, Bulgaria etc.; tipul mixt saŭ combinarea planuluĭ pătrat cu dispositiile planuluĭ basiliceĭ antice; în fine tipul planuluĭ în formă de cruce, cu apside și altar semi-circulare pe din lăuntru și rotunde saŭ poligonale pe din afară. Acest din urmă tip, fórte rar în Orient, pare a fi tradițional pe pămîntul țăreĭ, și primit de romînĭ, dacă nu din ceĭ dintîiŭ secolĭ aĭ desvoltăreĭ arteĭ bizantine, cel puțin într'o epocă fórte depărtată. Generalitatea întrebuințăreĭ luĭ e un argument în favórea opiniuneĭ ce susținem; căcĭ planul pătrat saŭ tipul admis în tot Orientul, abia îl întîlnim în cîte-va edificiĭ, precum St. Nicolae Domnesc din orașul Argeșuluĭ, St. Dimitrie din Craiova și póte cîte-va altele pe care noĭ le trecem acum cu vederea. Așa dar, tipul caracteristic al bisericilor din Romînia e cel ce ne presintă în forma sa, crucea, simbolul credințeĭ, cel ce a servit ca tip bisericelor St. Iavor și Ión din Ierusalim, bisericeĭ principale din mănăstirea St. Laura în muntele Athos, și la maĭ multe bisericĭ din Germania care datéză din timpul celeĭ d'întîĭ înrîurirĭ bizantine pe marginele Rinuluĭ, adică din epoca luĭ Carol cel mare.

Dacă considerăm formele exterióre ale edificiilor religióse ale Romînieĭ, vedem că și dînsele s'aŭ modificat și cu încetul s'aŭ depărtat de stilul curat bizantin, spre a deveni maĭ locale, maĭ apropiate la clima și gustul romînilor. Acéstă tendință, învederată în biserica episcopală de la Curtea de Argeș, ar fi fost lesne de constatat în tóte edificiile religióse ridicate în epoca strălucită a luĭ Radu cel mare și Négoe Basarab; dar maĭ tóte s'aŭ reînoit, și adĭ nu ne maĭ remîne din acele timpurĭ de cît cîte-va clădirĭ, printre carĭ monumentul ridicat de Négoe Basarab e cel maĭ însemnat sub tóte privințele.

Dar maĭ înainte d'a cerceta însemnătatea ce are pentru romînĭ acest edificiŭ, și valórea luĭ ca operă de artă, să reproducem aci descrierea ce aflăm în călătoriile luĭ Macarie, patriarcul Antiochieĭ care, după cum scim, visită țara pe la finele domnieĭ luĭ Mateĭ Vodă Basarab, adică pe la 1654. Acéstă descriere va permite cititorilor noștri a face apropierĭ între starea de adĭ a edificiuluĭ și starea sa de acum douĭ secolĭ; cînd construcțiunea se afla încă în maĭ tótă integritatea și strălucirea eĭ. Dar să lăsăm cuvîntul cuviosuluĭ Archidiacon Paul din Alep, scriitorul acesteĭ călătoriĭ : [1])

[1]) Traducțiunea engleză de *Belfour*, t. II, pag. 324, sq.

Urmîndu-ne drumul pînă séra, noĭ ajunserăm pînă aprópe de orașul numit Argeș; la óre-care distanță de dînsul poporul eși cu făclii ca să ne întîmpine. Acéstă localitate coprinde nouě bisericĭ: patru sunt închinate în numele St. Nicolae, a cincea e cu hramul Intrarea în biserică a Maici Domnuluĭ, a șasea cu hramul St. Apostol Petru, a șaptea cu al S-ților Petru și Pavel, a opta cu hramul Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ și a noua e înălțată în numele St. Gheorghe. Casele acestuĭ oraș sunt fórte frumóse și sémănă cu acelea din țara Cazacilor. Intr'însul locuesc cîțĭ-va grecĭ, împreună cu carĭ veni să ne întîmpine și egumenul mănăstireĭ. Noĭ trecurăm din oraș înainte pînă la mănăstire, care e depărtată la o jumětate oră de dînsul; dar de-alungul drumuluĭ este un șir neîntrerupt de case, proprietățĭ ale mănăstireĭ în care locuesc *țiganiĭ (?)*, robĭ aĭ mănăstireĭ. Noĭ ajunserăm nóptea și îndată după sosire merserăm în biserică ca să ne închinăm și de acolo trecurăm la trapezăriă.

A doua ḑi ne sculărăm de vreme ca s'ascultăm serviciul bisericeĭ.

Aci urméză descrierea mănăstireĭ [1]: — Pe d'asupra porțiĭ este clopolnița clădit acum de puținĭ anĭ de către reposatul Matheĭ Voevod. Chiliile care alcătuesc circonferința, sunt o frumósă clădire de piatră cu o galerie sus și alta jos. La mijloc stă biserica, care este într'adevěr precum s'a maĭ ḑis, un obiect de mirare pentru minte și un ce fără asemuire printre mănăstirile din acest principat. Ea a fost clădită de reposatul Négoe Voevod, acum 137 de anĭ, precum am dovedit cercetînd data eĭ. Se zice că nefiind marmură în acéstă țară, Voevodul spre a dobîndi acest material, întrebuință următorul meșteșug. El dobîndi de la împăratul turcesc un hatișerif spre a clădi o giamiă în cetatea Bodom și cu acest mijloc el aduse din Turcia, pe rîul Dunăreĭ, în corăbiĭ, marmură și piatră pînă la acea localitate. In acelaș timp el tocmi, ca pentru clădirea giamieĭ, architecțĭ și alțĭ meșterĭ săpătorĭ de piatră, și îĭ puse să lucreze la acéstă biserică, la a căreia înălțare el era stimulat de o inspirare divină; dar locul în care ea se află, era maĭ înainte un lac, adunat din apele de sorginte, în mijlocul căreia se descoperi o veche icónă a Maiceĭ Domnuluĭ, pe care unul din preoțĭ o duse la biserica din oraș cu hramul sfîntuluĭ Nicolae, ce se zice a fi cea d'intîiŭ zidită acolo și în care se află móștele uneĭ tinere fecióre martire, numită S-ta Filotea. Se ḑice că tatăl eĭ fuse un mare sgîrcit; iar în acele vremurĭ fiind p'acolo o strașnică lipsă de pîne, acea tînără fecióră împărțea merindele, fără scirea tatăluĭ sěŭ, pe la săracĭ. Intr'o ḑi el sosi fără veste și o găsi în acéstă ocupare; atuncĭ îndată îĭ tăie capul. Trupul eĭ se păstréză încă: ea are un συναξάρι saŭ un serviciŭ particular al sěŭ și neîncetat ea face numeróse minunĭ. Noĭ avurăm bine-cuvîntarea d'a ne închina la móștele sale.

Maĭ la urmă însă icóna despre care s'a vorbit, se reîntórse la locul de înainte, și atuncĭ Dumneḑeŭ inspiră pe Neagoe Voevod, carele îndată veni la acest loc și începu clădirea mănăstireĭ; cu atît maĭ ales că, precum s'a spus, reședința guvernuluĭ țăreĭ romînescĭ fusese pe timpiĭ ceĭ vechĭ în acest oraș al Argeșuluĭ. Fiind însă locul destinat pentru biserică era un lac plin de ape, după cum maĭ sus s'a menționat, el împlu lacul cu pietre și cu cărbunĭ, și cînd biserica fu terminată, ea remase fără rivală, cel puțin în frumusețea exterióră, precum am věḑut'o; căcĭ exteriorul e mult maĭ frumos de cît interiorul. Ea este închinată hramuluĭ Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ. Imprejurul eĭ este o trecătóre încinsă cu balustrade de piatră în numěr de 318, spre a corespunde, după cum se crede, la numěrul capilor de familie însărcinațĭ prin porunca Voevoduluĭ, cu strîngerea și privigherea banilor ce aŭ servit la clădirea bisericeĭ. Temelia e așeḑată pe bolovanĭ marĭ de piatră, scobită împrejurul întregeĭ circonferințe cu un canal prin care apele se scurg și se revěrs. In privința architectureĭ, este cu neputință unuĭ om să dea o descriere întiégă și potrivită, atît de felurite sunt sculpturile și ornamentele ferestrelor, din care unele sunt lungĭ și ïnguste, altele rotunde și împodobite pe marginĭ ca nisce paveze. Pe d'asupra lor sunt arcurĭ de o stuctură mică, la împreunarea căror se află nisce cerculețe de piatra care sémănă cu nisce discurĭ sculptate. Ele sunt 84 la numěr și pe d'asupra fie căria se ḑice că Voevodul a așezat o pasăre de alamă cu aripile întinse, ca cum în adevěr ar fi sburînd. Cînd se ridică vîntul mare, aceste pasărĭ șueră în vînt și cletin clopoțeĭ atîrnațĭ de aripele lor [1]. Numaĭ două saŭ treĭ se maĭ aflu încă. Acéstă biserică are patru cupole din care două, pe d'alăturile ușeĭ, sunt nalte și rotunde cu laturĭ spirale și se presintă privitoruluĭ ca cum ar fi să cadă, ne putînd vedea despre care parte sunt sprijinite. Bolta cea mare de d'asupra choreĭ e înconjurată cu 70 de balustrade, care se crede că corespund la numěrul celor 70 de discipulĭ. D'asupra fie căria cupole este cîte o cruce, și pe laturile bisericeĭ la fie-care unghiŭ, este iar cîte o cruce; astfel sunt cu totul 20 de crucĭ. In ceĭ douĭ maĭ micĭ perețĭ aĭ bisericeĭ, cel despre sud și cel despre nord, se află, între ferestre, șase stîlpĭ de marmură albă între fie-care; și o jumětate dintr'aceștia se věd chiar pe din afară. Acești stîlpĭ se crede că corespund cu ceĭ 12 Apostolĭ și, purtînd numele lor, eĭ sunt sprijinitoriĭ construcțieĭ [2]. Dinaintea ușeĭ bisericeĭ este o frumósă cupolă pe patru stîlpĭ de marmură cu base de aramă poleită. Imprejurul bolteĭ, la cîte și patru cupolele, se rézimă o largă balustradă. Tóte sculpturile și ornamentele după păreții și turnurile aceste biserică sunt acoperite cu aur, cu lapis-lazuli etc. și cu tóte colorile posibile. Păreții sunt încinșĭ peste tot cu un brîŭ împletit. Spre a se urca în biserică, slujesc șapte-zecĭ și patru de trepte de marmură; [3]) pragul intrăreĭ este asemenea cu totul de marmură. Ușa este cu două canaturĭ, de proporție mare și lucrată cu măestrie, de meșterĭ din Constantinopol; pe dînsa e scrisă grecește data clădireĭ. După ce intri pe acea ușă, maĭ urcĭ treĭ trepte spre a ajunge la pardoséla bisericeĭ care este tótă de fină marmoră albă. Biserica se compune din două părțĭ. Cea dintîiŭ parte care este navea saŭ advonul, conține 12 gróse colóne de piatră în spirală, fie care pereche de aceiași formă. Cele două de la ușa exterióră daŭ între dînsele trecere persónelor ce intru în

---

[1]) Ceva maĭ sus autorul Arab ḑice următórele cuvinte: „Noĭ auḑisem de la maĭ multe persóne că în acéstă țară Romînéscă se află o mare mănăstire Domnéscă, care, după credința lor, nu are potrivă ca frumusețe architecturală; și maĭ auḑisem de la nisce neguțătorĭ grecĭ care fusese în țările francilor și la Veneția, că pe acolo nu e nimic asemenea. Ea se numesce mănăstirea de Argeș".

[1]) Aceste păsărele care nu se maĭ věd pe discurile de piatră. de și se pare pe unele locurĭ a se recunósce fragmente de metal pe partea lor superióră, le am constatat represintate în micele desemne ale bisericeĭ ce sunt ținute pe mînĭ de către Neagoe Vodă și Radu de la Afumațĭ, în portretele din advonul bisericeĭ. S'ar putea ca acele pasărĭ să fi fost smulse din locurile lor tot atuncĭ cînd invelitórea primitivă de plumb aurit a fost ridicată.

[2]) Aci este în descriere o adevěrată eróre pe care noĭ, ca multe altele, credem că trebue maĭ cu sémă să o atribuim traducătoruluĭ englez, carele, ne avînd în fațăĭ modelul, n'a putut exprima cu deplină exactitate, descrierile póte imperfecte ale autoruluĭ arab.

[3]) Eróre învederată în cifră, precum se dovedesce și din cronica citată maĭ la vale.

biserică; cele doue corespundĕtóre sunt dinaintea a doue uşĭ, adică a uşiĭ despre chorá; apoĭ patru în partea dréptă şi patru în cea stîngă, complectez numĕrul de 12, numĕrul Apostolilor, precum s'a ḑis. Intre fie care doue colóne e cîte o pictură de o frumuseţe surprindĕtóre, executată pe amîndouĕ părţile, de artiştĭ cretesĭ. In faţă sunt înfăţişaţĭ uniĭ martirĭ călărĭ: în dos, sunt portretele unor vestite cuvióse. Din dosul colónelor, la drépta, sunt mormintele domnilor ţăreĭ romîneştĭ şi ctitorĭ aĭ mănăstireĭ cu soţiile lor; iar pe părete, sunt zugrăvite portretele lor. Uşa choreĭ e de marmură albă, largă şi frumósă; ea este acoperită cu o stofă de aur cusută peste tot cu înfăţişarea Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ. Cortina saŭ perdéua altaruluĭ e d'o lucrare fórte frumósă şi adevĕrat minunată; se zice că a fost cusută de mînă Dómneĭ zisuluĭ Voevod. Portretele soţuluĭ şi băieţilor eĭ sunt lucrate pe acea stofă, de partea dréptă; al eĭ şi al fetelor, de partea stîngă, pe marginea cortineĭ. Chora se compune din doue semi-cercurĭ. In vîrful cupoleĭ e zugrăvit domnul nostru Mesia şi coróna'ĭ e curat de aur. Cît despre chipul luĭ Christos, care este la uşa altaruluĭ, el e compus de mosaice aşeḑate pe o placă de mare antichitate; este chiar acela despre care însemnézá chronicele greceştĭ: că a fost maĭ întîĭ aşezate la fîntîna Samariténuluĭ din Sf. Sofia; acolo veni un ebreŭ, şi împunse într'însul cu sabia, şi îndată sîngele curse dintr'însul şi îĭ stropi hainele. Ebreul băgă pictura în fîntînă, dar îndată apele se revĕrsară şi se schimbară în sînge. Pe dată ce poporul află despre acéstă împrejurare, puse mîna pe ebreŭ, care se cunoscea după sîngele ce avea pe haine. Tótă acéstă istorie e descrisă pe marginele pictureĭ, adică, cum a fost atîrnată, cum ebreul a împuns într'însul şi a băgat'o în fîntînă, cum l'a dovedit lumea şi cum acéstă împrejurare adevĕrată s'a trecut în tóte chronicele greceştĭ din acel timp. Locul raneĭ era sub mîna stîngă şi tot maĭ remîne urme învederate de sînge. Cea maĭ mare parte din mozaică a căḑut şi a lăsat placa gólă; pe dosul eĭ e zugrăvită restignirea. Acésta este o comóră într'adevĕr vrednică de admiraţiune [1]), precum şi icóna Maiceĭ Domnuluĭ care s'a găsit în lac şi care este şi maĭ vechiă. In adevĕr, ea neîncetat face minunĭ; se zice că într'o năvălire fără veste a ungurilor într'acéstă ţară, eĭ coprinseră mănăstirea, scóseră ochiĭ de la tóte chipurile din biserică şi aruncară acéstă sfîntă icónă în foc; dar ea remase neatinsă. In comóra móştelor de sfinţĭ păstrate în acéstă biserică, noĭ ne închinarăm la treĭ capete: al luĭ Serghie, al luĭ Bacchu şi al luĭ Nifon patriarcul Constantinopoluluĭ care muri la sîntul Munte; osebit de acestea, maĭ sunt şi alte móşte. Intr'un colţ al clădirilor e o frumósă capelă cu doue cupole, închinată la sînţiĭ Petru şi Paul. Spre a spune totul într'un cuvînt, acéstă biserică e o nestemată pe lume. Mărinimosul eĭ fundator îşĭ stórse şi sîngele din inimă spre a o clădi, şi nu cruţă nicĭ o cheltuială pentru mărirea şi înfrumuseţarea eĭ. El aduse din Constantinopol vestita icónă despre care am vorbit maĭ sus, precum şi cele-l'alte bogate móşte, plătind pentru dînsele un mare preţ. Spre a săvîrşi εγκαίνια (tîrnosirea) acesteĭ bisericĭ, el ceru bine cuvîntarea luĭ Nifon numitul Patriarch, şi concursul tutulor căpeteniilor mănăstirilor de la Sf. Munte.

Refectoriul saŭ trapezăria mănăstireĭ e fórte spaţiósă; şi turnul nu se póte potrivi de cît cu al castelului din ţara nóstră, numit Hisno, fiind octogonal pe din afară şi străpuns de tóte părţile cu sigiliul luĭ Solomon.

Structura clădirilor acesteĭ mănăstirĭ e fórte frumósă, avînd galeriĭ de comunicaţiĭ de la una pînă la alta. Jur împrejurul îngrădireĭ sunt heleştae pentru păstrarea pesceluĭ; şi rîul Argeşuluĭ, de la care şi oraşul şi mănăstirea îşĭ iaŭ numele şi care este o gîrlă fórte largă, curge pe aprópe. Hramul mănăstireĭ este în ḑiua Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ, la 15 August, cînd atuncĭ maĭ tótă populaţia ţăreĭ vine aci. A doua ḑi după serbătóre, în urma liturghieĭ, se face o pomenire şi un ospăţ în onórea fundatorilor. — Dumneḑeŭ să miluiască sufletele lor! — A treia ḑi e a slujitorilor carĭ aŭ lucrat în cele-l'alte doue ḑile.

Credem de un mare interes, a pune alăturĭ cu descrierea de maĭ sus, şi cuvintele cu care cronicarul romîn anonim, descrie acéstă minunată clădire, vorbind despre faptele strălucite ale luĭ Négoe Basarab, într'un timp cînd ele eraŭ póte încă, o suvenire fórte próspătă: [1])

Şi sparse Mitropolia din Argeş din temelia eĭ, [2]) şi zidi în locul eĭ altă sîntă biserică cioplită şi netezită, şi săpată cu florĭ, şi aŭ prins pe din lăuntru tóte petrele una cu alta pe din dos cu scóbe de fer cu mare meşteşug şi aŭ vărsat plumb de le aŭ întărit şi aŭ făcut prin mijlocul tindeĭ bisericeĭ 12 stîlpĭ înalţĭ, tot de piatră cioplitĭ şi învîrtiţĭ, fórte frumoşĭ şi minunaţĭ, care închipuesc 12 Apostolĭ. Şi în sîntul altar de asupra préstoluluĭ, încă făcu un lucru minunat cu turlişóre vărsate, iar ferestrele altaruluĭ şi ale bisericeĭ celeĭ de pe d'asupra şi ale tindeĭ tot scobite şi resbătute prin piatră, cu mare meşteşug le făcu, şi la mijloc o ocoli cu un brîu de piatră împletit în treĭ viţe şi cioplit cu florĭ şi poleit. Biserica cu altarul dinpreună cu tinda, închipuind sînta şi nedespărţita Troiţă. Iar pe sub straşina cea maĭ din jos, împrejur a tótă biserica, făcu ca o straşină tot de marmură albă cioplită, cu florĭ scobite şi săpate fórte frumos, iar acoperĕmîntul tot de plumb amestecat cu cositor, şi crucile pe turle tot poleite cu aur, şi turlele tot cioplite cu florĭ, şi unele făcute sucite, şi împrejurul boltelor făcute steme de piatră cioplită cu meşteşug şi poleite cu aur. Şi făcu un cerdăcel dinaintea bisericeĭ pe patru stîlpĭ de marmură pestriţă, fórte minunat boltit şi zugrăvit, şi învelit şi acela cu plumb; şi făcu scara bisericeĭ tot de piatră scobită cu florĭ şi cu 12 trepte semnînd 12 seminţiĭ ale luĭ Israel. Şi pardosi tótă biserica, tinda şi altarul împreună şi acel cerdăcel cu marmură albă, şi le împodobi pe dinăuntru şi pe din afară fórte frumos, şi tóte scobiturile petrilor pe din afară le văpsi cu lazur albastru, iar florile le polei cu aur. Şi aşa vom putea spune cu adevĕrat că nu este aşa mare şi sobornică ca Sionul carele 'l făcuse Solomon, nicĭ ca Sf. Sofia care o făcu Justinian împăratul; iar cu frumuseţea este maĭ presus de cît acelea.

In urma celor ḑise, în care aflăm maĭ multe amărunte interesante asupra construcţiuneĭ, ar fi necesariŭ a vorbi despre starea sa actuală; dar lucrarea ce publicăm în urmă va da cititorilor noştri o descriere maĭ completă asupra edificiuluĭ, de cît am putea noĭ s'o facem în cadrul restrîns al uneĭ introducerĭ. Acéstă scriere consciinţiósă a D. *Reissenberger*, publicată în limba germană în *Anuarul pe 1860 al C. R. Comisiunĭ centrale pentru cercetarea şi conservarea monumente-*

[1]) Despre acéstă icónă vorbesce şi cronica romînéscă anonimă. *Magas. Istor. p. Dacia* tom. IV, pag. 260.

[1]) Magazin. Istor. p. Dacia, t. IV, p. 261—2.

[2]) Se vede dar că pe locul acela a fost altă vechie biserică, iar nu un lac, precum ḑice călătorul arab, care negreşit n'a avut sciinţă aşa bună ca cronicarul romîn, întru acestea.

lor, din Viena [1]) și făcute, în timpul celeĭ din urmă ocupărĭ a țăreĭ de către armia austriacă, ne presintă biserica episcopală de la Curtea de Argeș în tot ce are maĭ interesant din punctul de vedere al formelor architecturale, și, ceia ce e maĭ mult, vine în ajutorul cititorilor, chiar prin desemne. Din nefericire însă, autorul german, preocupat de istoria generală a artelor, consideră acest edificiŭ numaĭ ca un exemplu prețios de înrîuririle stiluluĭ oriental, și nu atinge niciĭ una din cestiunile privitóre la desvoltarea architectureĭ în țara romînéscă. Lipsa acestuĭ cadru natural îĭ ridică, óre cum, parte din interesul ce ar fi putut avea pentru noĭ ; dar ca monografiă credinciósă merită tótă atențiunea și recunoștința romînilor, și *Analele Architectureĭ* vor face un serviciŭ publiculuĭ, reproducînd, în-tr'o traducere pe cît s'a putut maĭ fidelă, acéstă scriere de un interes atît național cît și artistic.

V

Biserica episcopală de la Curtea de Argeș n'are numaĭ o importanță curat artistică; ea mărturisesce despre gloria și strălucirea uneĭ epoce a istorieĭ țăreĭ, despre viața morală și intelectuală a romînilor. Dar să procedăm regulat și să cercetăm valórea sa ca operă de artă.

Cel d'întîiŭ punct ce vom stabili e că stilul bizantin nu ne presintă niciĭ un monument care ar putea servi într'un mod direct de prototip edificiuluĭ ce studiem. Elementele sunt bizantine, ornamentarea sa fină, variată, caprițiósă, aduce aminte unele motive ale architectureĭ arabe; dar clădirea, luată în întregul sĕŭ, forméză o creațiune originală care, în formele și dispositiile sale generale, reproduce tipul bisericilor țăreĭ. O altă deosebire pe care o credem fundamentală și care dovedesce transformarea, localisarea architectureĭ admisă de romînĭ, e tendința d'a decora suprafețele întinse ale fațadelor și chiar d'a colora unile ornamente sculpturale. Biserica episcopală de la Curtea de Argeș presintă sub acest punct de vedere ceva caracteristic și original; căcĭ nu cunóscem niciĭ un exemplu de stilul bizantin în care sculptura și pictura să fie tractate în acelașĭ mod. Forma planuluĭ, în partea sa principală, presintă tipul tradițional, despre care am vorbit, dar cu o modificare pe care asemenea nu o întîlnim de cît aci. Astfel, un spațiŭ pătrat e adăogat la edificiŭ, și în prelungirea naveĭ bisericeĭ, se află dispus, într'acésta, un alt pătrat interior, format de 12 colóne de marmură albă care susțin a doua cupolă, și care îl despart în două nave colaterale și în-tr'un nartex saŭ advon. Dar acésta nu constitue o alterare a tipuluĭ, fiind că partea consînțită serviciuluĭ religios remîne neschimbată; și e de credut că, dacă s'ar fi păstrat edificiile care aŭ precedat construcțiunea ce studiem și care adĭ s'aŭ înlocuit printr'altele, am fi găsit exemple de acéstă dispositie.

In genere, într'un edificiŭ, planul comandă nu numaĭ fațadele, dar chiar formele construcțiuneĭ. In acest monument ele forméză un sistem, combinat pentru a da clădireĭ o stabilitate perfectă, căcĭ tóte mădulările edificiuluĭ aŭ o funcțiune adevĕrată, în punctul de vedere al presiunilor laterale, al resistințelor opuse, și construcțiunea se înaltă ușóră fără a avea trebuință, ca în edificiile ogivale, de stîlpĭ saŭ arcurĭ sprijinitóre. Principiul architectural pe care se rézimă acest sistem fu aplicat chiar de Brunelleschi în catedrala Florențeĭ, Santa Maria de'Fiori, cînd acest om de geniŭ voi a se depărta de sistemul ogival, și a crea domul sĕŭ, care trece cu drept cuvînt de un cap d'operă al architectureĭ Renascereĭ.

Cupolele principale, fórte înalte, ca în edificiile ridicate de Constandin cel mare și descrise de istoricul sĕŭ Eusebiu, sunt o dovadă maĭ mult de vechimea acestuĭ tip care s'arată în țara nóstră sub un aspect atît de noŭ. In fine dispositia turnurilor micĭ în spirală ; decorarea zoneĭ superióre a bisericeĭ prin rosațe de un desemn elegant și prin arcade simulate, forma undulată a acoperemîntuluĭ, liniile profilelor, ferestreĭ, tóte par a se depărta de stilul curant bizantin și a ține de tradițiile architecturale și locale ale țăreĭ.

După cîte vĕdurăm, arta bizantină luase în Romînia o desvoltare cu totul nouă ; se abătuse din principiul de nemișcare al artelor orientale ; și trebue dar să considerăm monumentul Curțiĭ de Argeș ca exemplul cel maĭ perfect ce ne a remas din epoca de înflorire a architectureĭ naționale sub domnirea strălucită a luĭ Neagoe Basarab.

E ceva însă care aruncă îndoială în spirite și turbură convicțiunile cele maĭ întemeiate. Dacă romîniĭ aŭ ridicat acest monument, cum póte fi unic în felul sĕŭ? Arta procede prin grupe, care ne permit a urma o tradiție artistică.

Mărturim că biserica episcopală de la Curtea de Argeș, ca execuțiune, ca finețĕ de ornamentare, n'are adĭ niciĭ un precedent în țară; dar acésta nu probéză că monumentul e o importație străină și fără legătură cu tradițiile locale. A considera astfel cestiunea este de a perde din vedere elementele eĭ principale și a lua aparența drept realitate. In architectură, afară de geniul creator al artistuluĭ, în orĭ ce clădire trebue a ține sémă de forme, de construcțiune, de tipul general, de acel fond comun de cunoscințe și de metode ce se transmit din generațiune în generațiune și care concurez la ridicarea unuĭ edificiŭ. Tóte acestea le aflăm nealterate în clădirile ce ne aŭ maĭ remas, și chiar în multe din cele care s'aŭ ridicat maĭ în urmă. Afară de acésta, credem asemenea că de s'ar fi păstrat maĭ multe din bisericile vechĭ, am fi putut urma filiația, chiar sub punctul de vedere al ornamentăreĭ. Mănăstirea Dealuluĭ, care a precedat construcțiunea bisericeĭ de la Curtea de Argeș, a trebuit să aibă marĭ asemănărĭ cu dînsa. Cronica anonimă se exprimă asupră'ĭ într'un mod, care ne întăresce în acéstă credință : „Iar trupul Raduluĭ Vodă (cel „mare) îl îngropară în mormîntul care îl făcuse în tinda bi„sericeĭ în mănăstirea din deal unde este hramul Sf. Nicolae „făcătorul de minunĭ, care o zidise din temeliă în domnia sa, „*tot de piatră cioplită și stîlpiĭ ușilor și ferestrele de mar„mură*, cum se vede și acum, biserică frumósă și minunată, „iar a o zugrăvi, el n'aŭ apucat, ce apoĭ s'a zugrăvit cu po„runca luĭ Négoe Vodă, cu văpsélă și cu aur.“ [1]) Nu vorbim de mănăstirea Bistrița, de biserica Apostoliĭ, clădite de Négoe și frațiĭ luĭ și arsă puțin în urmă de Mihnea Vodă; [2]) nu vorbim niciĭ de edificiile maĭ vechĭ, precum biserica Domnéscă din Tîrgoviște, ridicată de Vladislav Vodă (1427), mănăstirea Tînganuluĭ de Radu cel frumos, etc.

Vom maĭ observa că epoca luĭ Radu cel mare și Négoe Basarab, e însemnată pentru mulțimea clădirilor ridicate de dînșiĭ în țară, în muntele Athos și alte localitățĭ [3]) și e fórte probabil că chiar acéstă causă dete architectureĭ țăreĭ o im-

[1]) Jahrbuch der Kaiserlich-Königl. Central-Commission für Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale. IV Band, redigirt von dem Commissions-mitgliede Dr. *Gustav Haider*. Wien. 1860 Staatsdruckerei.—De la pag. 175 pînă la p. 224, se află monografia întitulată : *Die Bischöfliche Kloster-Kirche bei Kurtea de Argyisch in der Walachei, von Ludwig Reissenberger*, coprindînd 4 stampe gravate pe oțel și 25 gravate pe lemn, pe care ne silim a le reproduce cît se póte maĭ exact prin litografie.

[1]) Dacia t. IV p. 143.

[2]) idem p. 245.

[3]) idem p. 256—259.

pulsiune necunoscută pînă aci, și pregăti lucrători îndemînatici care putură executa edificiĭ atît de importante.

Așa dar biserica de la Curtea de Argeș n'are numaĭ însemnătatea uneĭ lucrărĭ prețióse de artă; ea póte fi considerată tot-d'odată ca o probă de mișcare intelectuală a țăreĭ, pe aceĭ timpĭ. Tóte, în adevĕr, ne daŭ convicția că ceva din suflarea de viața care pune în activitate popórele occidentale, trecuse și asupra romînilor. Chiar în colónele acesteĭ reviste s'a demonstrat pînă la evidență că tipografiile s'aŭ introdus în țară din ceĭ dintîiŭ anĭ aĭ descopeririĭ lor; [1]) acéstă invențiune care lărgi cîmpul cugetăreĭ, eĭ o îmbrățișară cu căldura unuĭ popor setos d'a respîndi lumina. Ce ar însemna preocuparea donatorilor d'a asigura interesele morale și intelectuale ale țăreĭ, în cresóvele lor de daniă, dacă nu aspirărĭ generóse și învederate spre cultura eĭ? Mănăstirile și edificiile religióse, asilurĭ sigure ale libertățiĭ naționale în ḑilele eĭ de adversitate și centrurĭ de lumină respîndite prin țară, n'aŭ óre îndoitul scop d'a lumina consciința religiósă a poporuluĭ și d'a 'ĭ cultiva inima și inteligința? In fine, obiectele ce se maĭ păstrez într'însele după secolĭ de deprădărĭ, de neîngrijire, precum tablourĭ, icóne, portrete, săpăturĭ în lemn și în piatră, odóre de metale prețióse dăltuite și gravate, stofe bogate, țesăturĭ de tot felul etc. nu pot fi óre privite ca probe de artele, industria și comerțul țĕreĭ? Romîniĭ dar, ca tóte popórele care începéŭ a se constitui în acea auroră a civilisațieĭ moderne, e de credut că aŭ avut un început de cultură, care a mers desvoltîndu-se cu spiritul național, care luptă cu o sórtă felurită pînă sub Mateĭ Basarab, dar care a apus în acea apunere generală a independințeĭ, a instituțiilor și a geniuluĭ națiuneĭ, pentru a renasce din noŭ, în viitor.

După cum vedem, chiar în starea de devastațiune în care se află țara, tot ne maĭ remîn destule elemente pentru a studia asemenea cestiunĭ, e și timp credem d'a aplica principiile uneĭ critice sănătóse spre a ajunge la resultate maĭ positive, maĭ sciințifice. Prin observare și studiul clădirilor vechĭ ale țăreĭ, prin compararea și gruparea lor în familiĭ, după analogiile ce presint, ne va fi cu putință a ne ridica la regulĭ generale, la legĭ nestrămutate, pe care maĭ în urmă le vom putea aplica din noŭ cu siguranță, la tóte edificiile țĕreĭ. Planurile, profilele, amăruntele sculpturale maĭ ales arunc adesea asupra uneĭ clădirĭ, maĭ multă lumină, de cît mențiunile cronicarilor, lipsițĭ de cunoscințe artistice și puțin interesațĭ d'a descrie și d'a precisa data și caracterul lor. Deosebit de interesul cel mare național, aceste studiĭ maĭ aŭ într'însele și un interes general, în punctul de vedere al sciințeĭ archeologice. Lumea cultă ne va ține dar sémă de silințele ce vom pune spre a studia caracterul și resultatele stiluluĭ bizantin pe mărginile Dunăriĭ, în țările nóstre, și d'a 'ĭ demonstra astfel că afară de meritul d'a ne fi conservat naționalitatea, maĭ avem și pe acela de a nu fi fost în tot timpul, fără aspirărĭ către cultură.

D. Berindeiŭ.

[1]) Manuscripte și cărțĭ tipărite din mănăstirea Bistrița. Revista Romînă, Vol. I, pag. 807. sq.

TAVANELE LUMINOASE

Luminat orizontal. — Luminat vertical

Diferitele stilurĭ de architectură și-aŭ găsit tot-d'a-una expresiunea lor adevĕrată în un óre-care gen de edificiĭ. Ne convingem de acesta, imediat ce cercetăm dispozițiile generale cele maĭ caracteristice ale uneĭ epoce. Cît despre edificiul în care stilul se crează, nu maĭ remîne îndoială că este acela care corespunde maĭ bine preocupațiuneĭ dominante a momentuluĭ. Vom arăta maĭ tîrḑiŭ cum necesitatea unuĭ noŭ gen de edificiŭ póte fi puntul de plecare pentru crearea uneĭ originalitățĭ architecturale, — pentru un moment să căutăm a ne convinge de prima parte a propozițiuneĭ.

Stilul grec se aplică unuĭ templu de micĭ dimensiunĭ: patru pereți înconjurațĭ cu o colonadă și acoperite cu o învelitóre dréptă ce se termină cu frontóne, iacă tot ce i-a trebuit pentru ca să 'șĭ afirme perfecțiunile sale.

La Roma, nu se putea mulțumi pe așa puțin. Imperiul supusese întréga lume cunoscută și păstra conchista printr'o administrație savantă, analogă cu acea a națiunilor moderne, cele maĭ civilisate. Centralisarea și bogăția născură trebuința marilor edificiĭ civile. Astfel se ridică palate considerabile, băĭ, amfiteatre imense, basilice, etc.

Architecțiĭ romanĭ nu cunoșteaŭ alt stil de cît cel grec. Cu tóte acestea. aŭ știut așa de bine să 'l transforme — maĭ cu sémă pentru a 'l face să priméscă arcade — că a resultat un stil noŭ, maĭ puțin perfect póte de cît prototipul sĕŭ, dar mult maĭ delicat. In tot casul, era singurul care convenea desvoltăriĭ neobicĭnuite în etage, în galeriĭ și sălĭ locuibile.

In evul mediu sistemul se schimbă în mod radical. Feudalitatea îmbucătățește țările într'un numĕr infinit de state fără organisație administrativă. Religia creștină însă triumfă pe tótă linia. Ea exaltă sentimentele credincioșilor și 'ĭ face să se adune, în numĕr cît se póte de mare, în edificiĭ de un aspect imposant. Astfel se născu catedralele ce vedem aḑĭ. Stilul epociĭ se resumă în ele, în formă de sintesă care explică tóte motivurile.

De la Renaștere, viața civilă ia în mod definitiv supremație. Architectura se desvoltă maĭ mult în palate și castele. Nu numaĭ că nu se inspiră din architectura bisericilor, pentru a face clădirĭ particulare, ci din contră, în clădirea bisericilor se inspiră de fațadele și motivele de architectură din palate și castele.

Pentru orĭ cine vrea să fie modest și să nu crédă că lumea reală începe din ḑiua nașteriĭ sale, remîne constatat că în secolul al XVI a început era vieți moderne. Edificiile civile s'aŭ desvoltat de la Ludovic al XIII așa de mult, că aŭ întrecut în importanță și în caracter monumental catedralele din timpul Sf. Ludovic; ele fac un lanț neîntrerupt, care se légă fórte bine în multe din construcțiunile moderne. Se utiliséză chiar aḑĭ, pentru serviciĭ publice, palate din secolul al XVII și XVIII, și autoritățile se găsesc fórte bine în ele.

Intrebuințarea puteriĭ aburuluĭ, a dat o impulsie formidabilă industriĭ și circulațiuneĭ. Necesitatea de a construi marĭ edificiĭ acoperite, pentru adunărĭ de ómenĭ saŭ deposite de producte, fu simțită. De aci resultă garele, teatrele, palatele de expozițiĭ, etc. etc.

In aceste marĭ stabilimente se póte vedea maĭ bine tendințele cerințelor de acuma. In ele se afirmă dispozițiile generale maĭ originale și noutatea aspectuluĭ care resultă se va accen-

tua cu atît maï mult cu cît artiştiï vor găsi motivarï de decor maï apropiate subiectuluï.

***

Acuma, dacă căutăm de ce aceste edificiï diferă de cele de demult; saŭ, de unde a provenit schimbările de dispoziţiï în edificiï cu sălï vaste la diferite epoce, vom vedea imediat că causa a fost, căutărea moduluï de luminat interiorul.

Problemul în sine n'avea de cît două soluţiunï: a da lumina prin tavan, saŭ prin pereţiï lateralï.

Greciï luminaŭ edificiele lor prin tavan, adică prin o spărtură în învelitorï, formînd un fel de curte de lumină, cea-ce nu s'ar putea aplica acuma, avînd în vedere climatul nostru.

La Romanï găsim acelaşï procedeŭ. Arenele sunt descoperite. Pantheonul luï Agripa este luminat printr'o gaură circulară făcută în boltă, pe unde intră plóia în voie.

Goticiï schimbară procedeul, căutînd a obţine lumina prin deschiḑĕturï verticale făcute d'asupra învelitoriï aripelor, şi la diferite înălţimï (fig. 1).

O altă dispoziţie este cea adoptată în timpul Renaşteriï (figura 2) care permite întroducerea lumini în mod fórte decorativ.

Ambele aceste dispoziţiï, sunt satisfăcătóre, atîta cît e vorba de a lumina o clădire ce n'are podelï intermediare; dar cum în practică avem a satisface tocmaï casuluï de locale cu etage (fig. 5) incontestabil că trebue să căutăm un procedeŭ altul de cît cele două arătate.

***

Să căutăm maï întîiŭ a face puţină teorie, ajutaţï de ceva calcule — nu strict matematice — asupra luminatuluï în mod natural.

De unde ne vine lumina? De la un focar care este sórele. Şi acest focar e fórte variabil, în raport cu sezonul, ora ḑiliï, starea atmosferiï, etc. astfel că greŭ am putea hotărî *modul* puteriï sale într'un spaţiŭ inchis.

Să ne încercăm însă să cercetăm modul cum se stabilesce lumina în diferitele împrejurărï.

Fie (fig. 3) o sală cu tavan luminos, între două clădirï cu maï multe etage, adică cam casul uneï strade. Care va fi lumina sub un tavan plin de la parter, şi cum să 'l comparăm unuia care ar priimi lumina lateral? (fig. 4).

Aci trebue să facem o hipotesă: să presupunem lumina sóreluï constantă şi uniformă.

Acésta hotărît, tragem o linie dréptă AB tangentă la cornicea clădiri opuse sub-tavanuluï în chestie şi la muchea exterióră a podeli. Raza de lumină directă va lumina cea maï mare parte.

Pînă aci totul merge matematiceşte; un axiom n'are nevoe de comentariï. In ceea ce priveşte spaţiul punctat BCD, situat în o umbră relativă, va fi luminat prin reflexurï saŭ reflexurï de reflexurï.

Pentru a şti de va fi puţin saŭ mult, admitem (încă o axiomă) că aceste reflexurï vor fi maï apreciabile dupe cum focarele de producţiune vor fi maï puternice.

Figurile 3 şi 4 sunt aplicabile la edificiï fără ziduri interioare, şi servesc a studia reflexul parchetuluï care este real şi apreciabil.

Conform formuleï de optică, că unghiul de incidentă este egal cu unghiul de reflexie, observăm că prima rază reflectatóre şi reflectată care luminează tavanul, desinează laturile unghiuluï EFD.— De la F la B vom avea o infinitate de raze reflectătóre îndeplinind acelaşï oficiŭ.

Observaţï acuma cum punem problemul; noï nu căutăm a şti direct cîtă cantitate de lumină primeşte suprafaţa FB, ci ne zicem: Iacă un punct F, ce va primi? iacă un altul I, ce cantitate de lumină pentru el? şi aşa maï încolo.

Pentru punctul F, tragem liniele FE şi FG, tangente marginelor de sus ale spaţiuluï pe unde soseşte lumina şi măsurînd unghiul format de aceste două liniï, găsim 47 grade; adică că volumul de lumină priimit pe punctul F e conţinut într'un unghiŭ de 47 grade.

Pentru punctul I, aceiaşï operaţie; resultatul: 43 grade; pentru L de asemenea, 26 grade, pentru O $9\frac{1}{2}$ grade şi pentru B zero.

Nu maï remîne de cît să totalisăm lumina, ceea ce e fórte uşor, cu ajutorul canavasuluï desinat sub figură. — Scobor toate punctele care primesc lumina directă pe o linie de basă BOLIF. — Pun pe fie care verticală o înălţime egală cu arcul de cerc desvoltat, care represintă în elevaţie deschizătura unghiuluï de lumină corespondent; unesc cu o curbă punctele găsite, şi spaţiul *liniat*, coprins între curba şi linia orizontală de basă, reprezintă exact cantitatea de lumină priimită de parchetul din F în B.

Repet pe *fig. 4* tóte operaţiunile dupe *fig. 3*. Resultă că pentru fie-care din punctele F şi I, avem patru liniï tangente şi două unghiurï, — de oare-ce lumina vine de două părţï.

E de ajuns să adunăm cele două unghiurï pentru fie-care punct corespondent şi obţinem canavasul cu acelaşï procedeŭ.

Comparînd cele două canavasurï, ne putem da socoteală de cantitatea de lumină primită în ambele casurï.

Dacă vrem o valoare matematică, n'avem de cît să calculăm suprafeţele, şi găsim:

Pentru fig. 3, valórea următóre:

$$2 \text{ m.} \times \frac{47+42}{2} = 89; \quad 2 \text{ m} \times \frac{42+26}{2} = 68, \text{ etc.}$$

Total 202. Şi pentru *fig. 4* un total de 76,50.

Am avut grije să presupun luminele verticale din *fig. 3* egale fie-care cu jumĕtate din lărgimea lumini orizontale, decï cu aceiaşï suprafaţă de geamlîc se obţine 202 saŭ 76,50 de lumină, după cum acest geamlîc este dispus orizontal saŭ vertical. — Rezultatul este, prin urmare, în avantagiul luminatuluï orizontal.

S'ar putea obiecta că, n'avem de cît să mărim suprafeţele verticale de lumină, dar făcînd acelaşï calcul găsim că, îndoind înălţimea ferestrelor verticale, adică făcĕndu-le de 10 m., nu vom obţine de cît 50 la sută din volumul lumineï ce póte da o fereastră orizontală.

Mărind de 4 orï feréstra verticală, nu obţinem de cât 68 la sută, ast-fel că nicï odată nu putem ajunge să egalăm puterea luminiï orizontale.

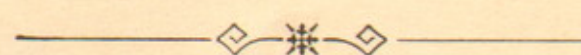
Remîne acuma să precisăm, afară de orï-ce comparaţie, ce profit se poate trage din lumina orizontală.

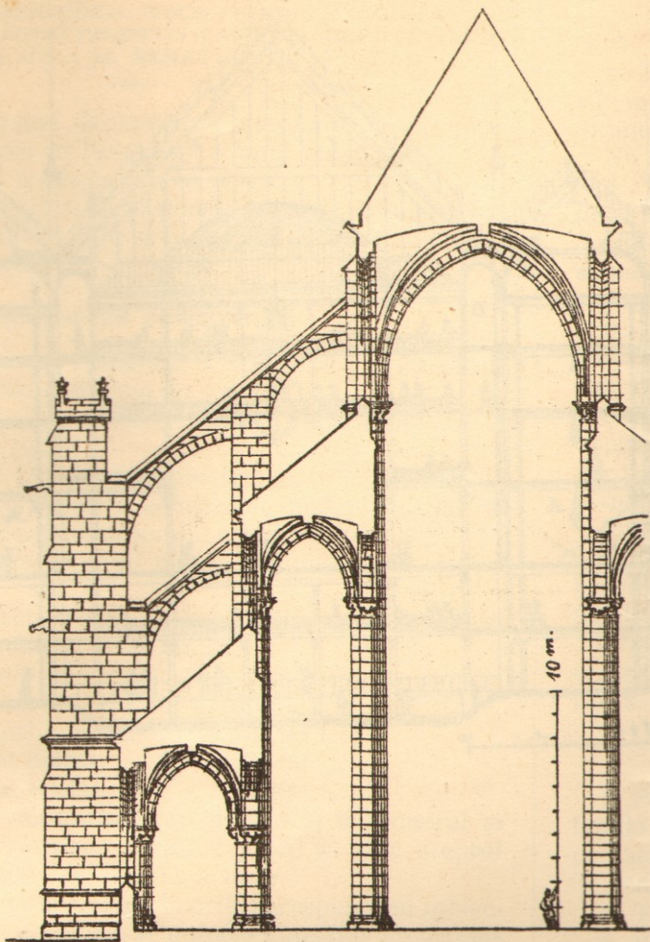
Să luăm *fig. 5*. Liniele puntate indică razele lumini directe carï penetră cele maï departe. Aceste liniï se întretae d'asupra parchetuluï în galeriele A, dînd ast-fel o lumină suficientă pentru a putea citi, scri etc. fără nicï o dificultate.

Fig. 6 ne reprezintă în plan, o dispoziţie de ensamblu, care póte fi adoptată cu folos pentru un mare magazin.

In rezumat dar, credem că, ca şi ceï vechï, Romanï şi Grecï, trebue să apreciem maï mult lumina de sus, cu avantagiul pentru noï de a putea avea — cu ajutorul industriï moderne — tavane perfect luminóse şi adăpostitóre, ceia ce strămoşiï noştriï n'aŭ avut.

(L'ARCHITECTURE)

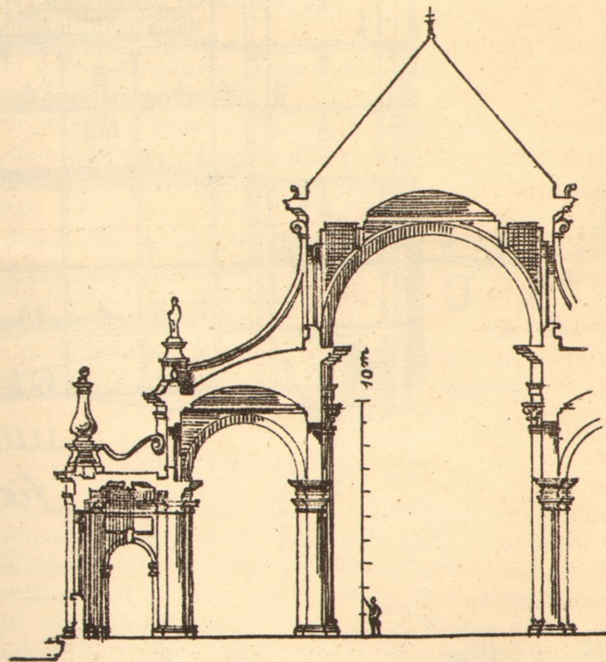

fig. 1

fig. 2

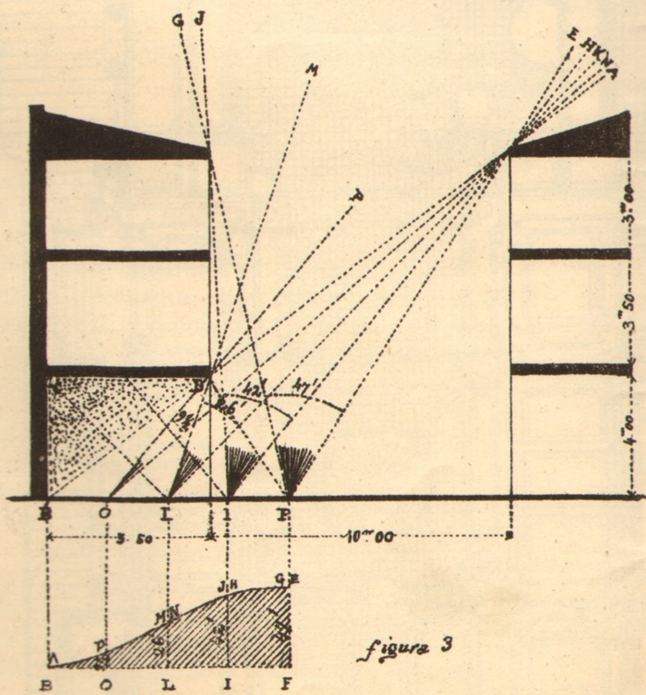

figura 3

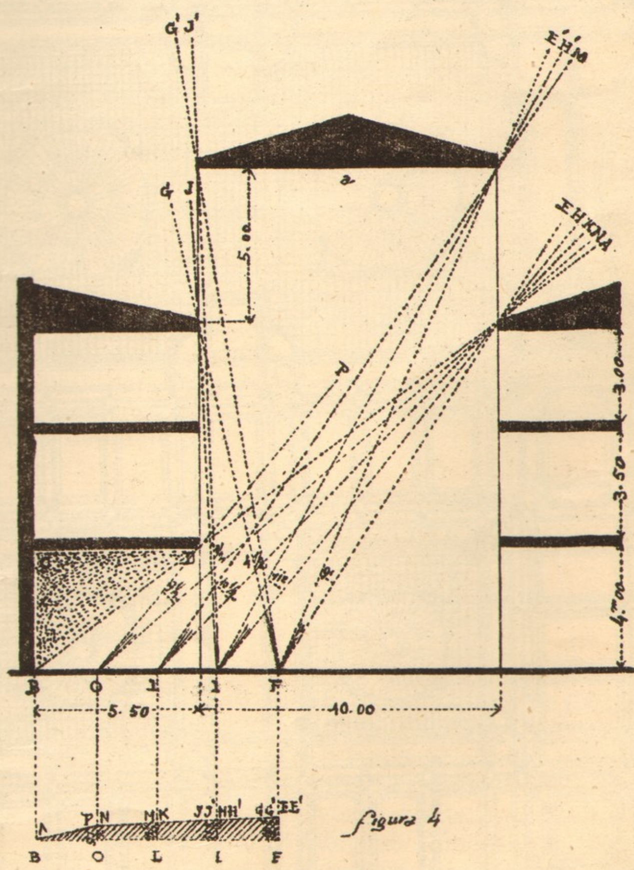

figura 4

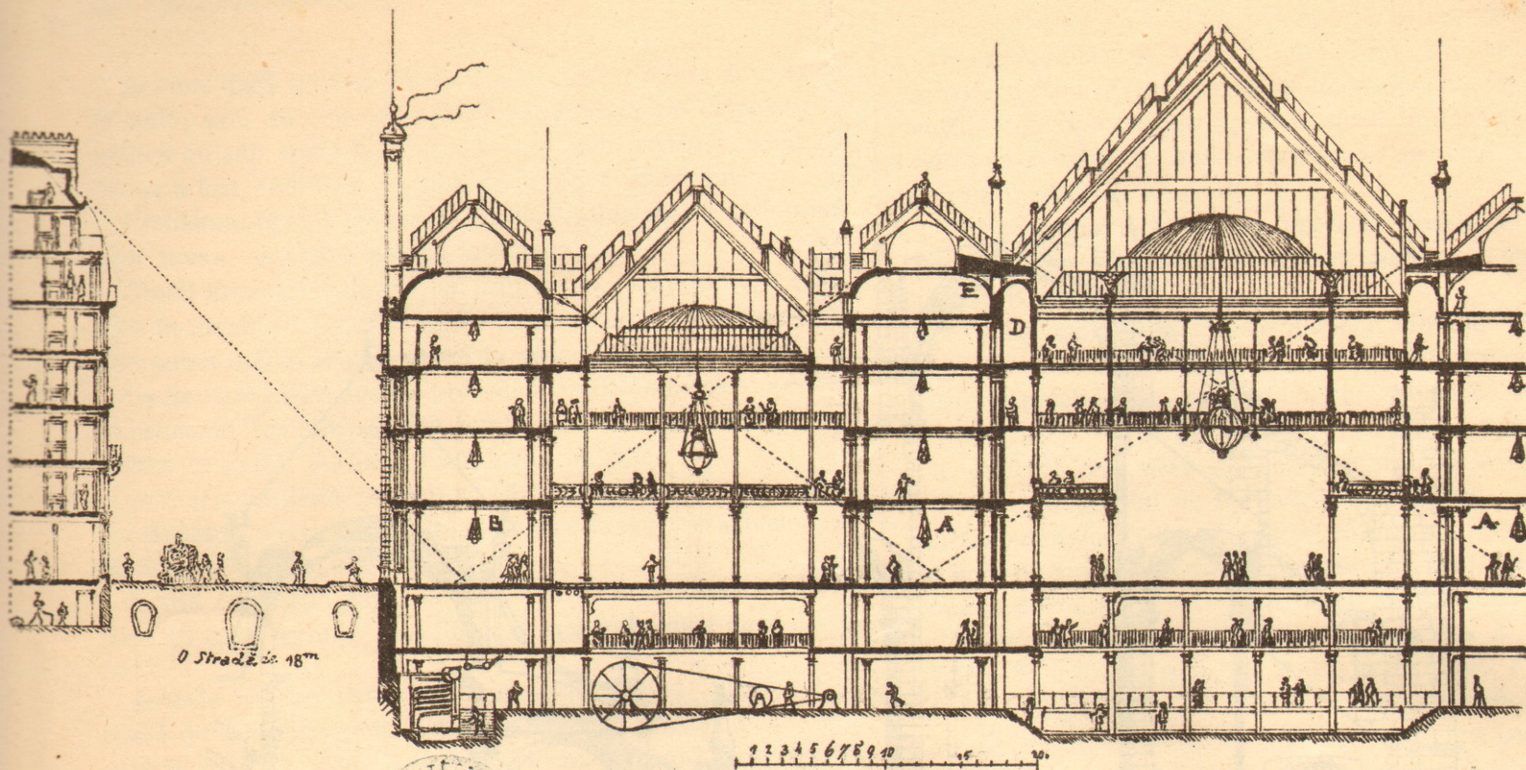

fig. 5.

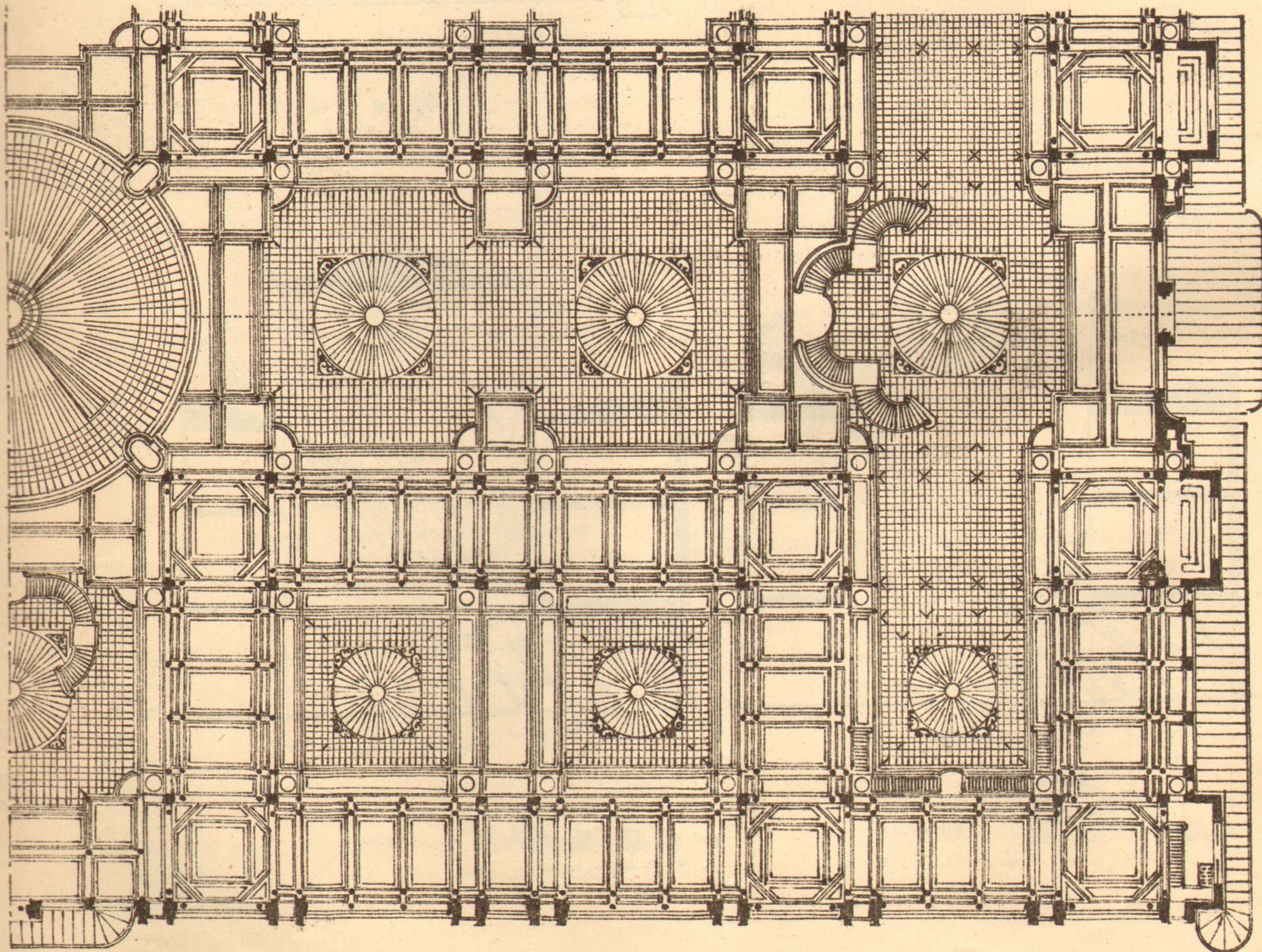

fig. 6.

CONDIȚIUNILE ȘI PROGRAMUL [1])

CONCURSULUĬ INTERNAȚIONAL DESCHIS PENTRU ÎNTOCMIREA ANTE-PROIECTULUI CLĂDIREĬ PALATULUĬ CAMEREI DEPUTAȚILOR ȘI ACELA AL SENATULUI

Guvernul romîn pune la concurs întocmirea unuĭ ante-proiect pentru clădirea la Bucurescĭ a unuĭ palat pentru *Camera Deputaților* și a altuia pentru *Senat*.

Toțĭ architecțiĭ de orĭ și ce naționalitate sunt admișĭ a lua parte la concurs, conformîndu-se condițiunilor și programuluĭ aci maĭ jos specificate.

Organisarea concursuluĭ

1. Juriul însărcinat cu examinarea proiectelor și cu distribuirea premielor se va compune de :

a) Președintele Cameréĭ Deputaților ; pentru Cameră și al Senatuluĭ pentru Senat ;

b) Președintele Consiliuluĭ miniștrilor ;

c) Un delegat din partea comisiuneĭ însărcinată cu întocmirea condițiunilor și programuluĭ concursuluĭ ;

d) Douĭ architecțĭ romînĭ numițĭ de guvern dintre ceĭ neconcurențĭ ;

e) Douĭ architecțĭ streinĭ de naționalitate diferită, aleșĭ de guvern printre architecțiĭ cu renume

2. O sumă de 25,000 leĭ este pusă la dispositiunea juriuluĭ spre a se distribui în treĭ premiurĭ, și anume :

Un premiŭ întîiŭ în valóre de 15,000 leĭ ;
„ al doilea „ 7,000 „
„ al treilea „ 3,000 „

Premiul întîiŭ se va distribui orĭ și care ar fi numĕrul și valórea proiectelor presintate, fără ca juriul să aibă dreptul de a dispune că nu este loc de a se acorda.

3. După judecarea proiectelor, plicurile corespundînd proiectelor premiate vor fi deschise și numele autorilor proclamat imediat. Raportul juriuluĭ se va publica prin ***Monitorul oficial*** și premiele acordate de juriŭ se vor pune de îndată la dispositiunea autorilor proiectelor premiate.

4. Proiectele premiate devin deplină proprietate a Statuluĭ, care va dispune de dînsele cum va găsi de cuviință. Cele-l'alte proiecte se vor pune la dispositiunea autorilor lor, carĭ le pot reclama pînă în termen maximum de șase lunĭ de la publicarea resultatuluĭ concursuluĭ în ***Monitorul oficial***. După acest termen guvernul remîne desbrăcat de orĭ și ce respundere față cu proprietariĭ proiectelor nereclamate.

5. Tóte proiectele vor sta expuse într'o salǎ publicǎ 8 ḑile înainte de judecare și 8 ḑile după judecare.

6. Guvernul 'șĭ reservă întréga sa libertate de acțiune în privința întocmireĭ proiectuluĭ definitiv și a conducereĭ lucrărilor.

Condițiunile concursuluĭ

1. Condițiunile și programul concursuluĭ împreună cu un plan de situație al terenuluĭ se vor pune la dispositiunea tutulor architecților doritorĭ de a concura, și carĭ vor adresa cererile lor fie la d. secretar al consiliuluĭ de miniștri, la Bucurescĭ, fie la sediul diferitelor legațiunĭ romîne din streinătate.

2. Progamul edificiuluĭ indicat maĭ jos, fiind adoptat de guvern, juriul 'l va avea în vedere la examinarea proiectelor. In acest scop concurențiĭ vor îngriji de a se ține de el în mod cît se póte de exact.

3. Concurențiĭ vor fi ținuțĭ de a presinta :

a) Un plan general de situație pe scara de 0.0025 ;

b) Un plan pentru fie care cat pe scara de 0.005 ;

c) Un plan separat arătînd dispositiunile vestibululuĭ, scăreĭ marĭ, precum și a săleĭ de ședință, indicîndu-se locurile destinate bănceĭ ministeriale, tribuneĭ președențiale, tribuneĭ oratorilor, diferitelor tribune publice, precum și locurile deputaților, stenografilor etc., pe scara de 0.01 ;

d) O fațadă principală și o fațadă secundară pe scara de 0.01 ;

e) O secțiune transversală și una longitudinală pe scara de 0.005 ;

f) Un mic memoriŭ explicativ în limba romînă saŭ francesă.

4. Tóte desemnele vor fi făcute în mod obligatoriŭ pe scările indicate maĭ sus și în cernélă négră, afară de cele douĕ fațade care vor fi colorate.

Nu se vor indica nicĭ instalațiile speciale nicĭ construcția.

5. Valórea clădireĭ netrebuind să întrécă suma de $2^1/_2$ milióne leĭ pentru Cameră și $1^1/_2$ milion pentru Senat, se va face o evaluație pe metru cub de clădirĭ, socotit de la suprafața superióră a temeliilor și pînă la supra-cornișe, fără învelitóre.

Prețul de evaluare va fi de 25 leĭ metru cub de clădire.

6. Proiectele vor fi depuse la secretariatul consiliuluĭ miniștrilor, saŭ la sediul legațiuneĭ romîne din streinătate, pînă cel maĭ tîrziŭ la 15 Noembre stil noŭ 1890, orele 4 p. m.

Desemnele vor fi întinse pe rame de lemn spre a putea fi expuse, și cele depuse la legațiunile romîne din streinătate vor trebui să fie bine embalate spre a nu se vătĕma în timpul transportuluĭ.

7. Tóte desemnele aceluiașĭ proiect și memoriul vor purta un „moto" și vor fi neiscălite. Numele și adresa autoruluĭ vor fi scrise fórte lămurit și detaliat într'un plic pecetluit, avînd pe el același moto ca desemnele.

Plicurile pecetluite vor remînea în păstrarea d-luĭ secretar al consiliuluĭ de miniștri, care va servi și de secretar al juriuluĭ.

Condițiunĭ speciale

1. Palatul Cameréĭ deputaților se va ridica pe terenul avînd fațada principală pe Bulevardul Elisabeta, fațada secundară pe cheiul Dîmboviţeĭ și fațadele laterale pe cele douĕ strade de comunicațiune, iar al Senetuluĭ pe piața Constantin-Vodă.

2. Terenul sănătos se va socoti la 1.50 adîncime.

3. Materialele disponibile vor fi : piatra, cărămida și faianța; lemnul și ferul ; pentru învelitóre zincul.

Invelitorĭ de gém se vor înlătura pe cît se va putea, preferindu-se iluminarea directă.

4. Pentru exteriorul palatuluĭ se va întrebuința pentru fațada principală aprópe exclusiv piatră, și pentru fațada secundară și fațadele laterale piatră combinată cu cărămidă aparentă, faianță saŭ tencuelĭ imitînd piatra.

5. In decorațiunea interióră a saleĭ ședințelor se va avea în vedere de a se menagia nișe, pentru a se așeza în ele busturile ómenilor distinșĭ aĭ țăreĭ, precum și panourĭ pe carĭ se vor pictura faptele mărețe saŭ episodele marcante ale istorieĭ naționale.

6. Palatul va coprinde numaĭ încăperile specificate în programul de maĭ jos, dispuse după cum se arată pentru fie-care în parte, și care vor forma douĕ grupurĭ : încăperile carĭ vor trebui să fie negreșit la parter și încăperile carĭ se vor putea așeza la parter, sub sol saŭ la un cat superior, dupe cum se va găsi maĭ nemerit, lăsîndu-se în acéstă privință deplină facultate concurenților. Se specifică că tribunele care fac parte din încăperile destinate a se așeza la parter pot fi superpuse, de se va găsi de cuviință.

PROGRAMUL PENTRU CAMERĂ

Incăperĭ care trebue să fie așeḑate la parter

1. Sala ședințelor.

Sala ședințelor va fi încăpĕtóre de 300 persóne așeḑate pe fotoliurĭ. Fotoliurile vor fi individuale, avînd ca lărgime 0.60—0.70 și ca lungime 1.15—1.25 inclusiv pupitrul care va fi d'înaintea fotoliuluĭ. Circulația va fi facilă și băncile nu vor coprinde maĭ mult de 4—5 fotoliurĭ maximum. Sala va fi dispusă în amfiteatru și băncile vor fi așeḑate pe paliere, avînd 1.15—1.25 lărgime și 0.15 înălțime. Dimensiunile săleĭ vor fi combinate astfel în cît acustica să fie cît se póte de perfectă.

In sala de ședință se vor așeḑa :

a) *Banca ministerială*, încăpĕtóre de 10 locurĭ și dis-

[1]) In prima publicare a programuluĭ concursuluĭ, strecurîndu-se maĭ multe erorĭ, 'l reproducem din noŭ spre a nu da loc la confusie.

pusă astfel în cît să pótă comunica cu înlesnire în tribuna preşedenţială şi să pótă cu înlesnire asculta pe oratorii carĭ ar vorbi de la tribună saŭ de la locurile lor, precum asemenea ca şi miniştriĭ să pótă fi ascultaţĭ cu înlesnire din tóte părţile săleĭ.

b) *Tribuna preşedenţială*, spaţiósă şi dispusă astfel în cît să pótă domina întréga Adunare; pe lîngă fotoliul preşedenţial se vor dispune la drépta şi la stînga cîte două fotoliurĭ pentru ceĭ patru secretarĭ, în fundul tribuneĭ se va menagia un loc saŭ lojă specială de unde M. S. Regele citeşte mesagiul pentru deschiderea corpurilor legiuitóre şi care va sta închisă prin o închidere mobilă în tot cel-alt timp;

c) *Tribuna oratorilor*, aşeḑată puţin maĭ jos de tribuna preşedenţială şi avînd un pupitru spaţios;

d) *Stenografiĭ*, în număr de 6, instalaţĭ la nivelul de jos a emiciclului şi astfel în cît să pótă asculta cu înlesnire pe oratorĭ de orĭ unde ar vorbi şi să pótă comunica în biurourile lor fără a traversa sala şedinţelor;

e) *Tribuna regală*, încăpĕtóre de 10 locurĭ şi precedată de un salon şi de un vestibul;

f) *Tribuna publică*, încăpĕtóre de 200—250 persóne, aşeḑate pe băncĭ continue şi dispuind de degagiamente îndestulătóre spre a putea fi repede şi lesne evacuată la cas de trebuinţă;

g) *Tribuna preseĭ*, încăpĕtóre de 10 persóne, aşeḑate d'înaintea unor mese spre a putea scri Va comunica cu o cameră pentru jurnaliştĭ şi o anti-cameră pentru curierĭ;

h) *Tribuna diplomatică*, încăpĕtóre de 30 persóne;

i) *Tribuna foştilor deputaţĭ şi senatorĭ*, încăpĕtóre de 40 persóne;

j) *Tribuna dómnelor*, încăpĕtóre de 60 persóne;

k) *Tribuna oficială*, încăpĕtóre de 150 persóne.

Tóte aceste tribune vor fi astfel dispuse în cît din ele să se pótă vedea şi asculta în sala şedinţelor, fără însă a avea cu dênsa nicĭ o comunicaţie directă. Intrarea se va face prin exterior.

Cele patru d'întîiŭ tribune, anume: tribuna regală, tribuna publică, diplomatică şi tribuna preseĭ vor avea fie-care intrare exterióră separată; cele-alte vor putea avea o intrare comună.

2. Sala de paşĭ perduţĭ.

Sala de paşĭ perduţĭ va fi monumentală, încăpĕtóre de 200—300 persóne în picióre, putînd servi la cas de trebuinţă, de sală de reuniune saŭ de conferinţă. Ea va comunica cu sala şedinţelor prin o anti-cameră şi cu exteriorul printr'un vestibul cu un vestiar pentru 300 persóne. Ea va fi centrul de unde să se pótă dirige în orĭ şi ce parte a edificiuluĭ.

3. Apartamentul preşedinteluĭ Camereĭ va coprinde un cabinet de lucru circa 30 m², un salon de recepţiune circa 50 m² şi o anti-cameră, şi va fi astfel aşeḑat în cît să aibă lesne comunicaţie maĭ întîiŭ cu tribuna preşedenţială şi în urmă cu apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ şi cu cancelaria Camereĭ.

4. Apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ va coprinde un cabinet de lucru circa 30 m², un salon pentru consiliul de miniştri circa 50 m², o cameră de convorbire 20 m² şi o anti-cameră. Apartamentul va fi aşeḑat astfel în cît să fie în comunicaţie directă cu apartamentul preşedinteluĭ Camereĭ şi să aibă lesne comunicare cu sala şedinţelor în partea unde se găsesce banca ministerială.

5. Cabinetul de lectură ḑilnică şi odaia de distribuţie a imprimatelor vor avea cabinetul 50 m² şi odaia circa 20 m² şi vor fi aşeḑate în apropiere de sala de paşĭ perduţĭ.

6. Incăperile pentru secţiunĭ vor fi în număr de 7, putînd conţine 25 persóne pe scaun, şi 10—15 în picióre şi avînd fie care circa 10 m./6 m.; ele vor fi aşeḑate una lîngă alta şi comunicînd tóte între ele.

7. Incăperile pentru comisiunĭ vor fi în număr de 3, din care două încăpĕtóre de 10 persóne pe scaun, şi una pentru comisiunea budgetară încăpĕtóre de 30 persóne pe scaun, împrejurul uneĭ mese.

8. Incăperile pentru comitetul delegaţilor vor fi în număr de 2, încăpĕtóre de 10 persóne pe scaun, şi aşeḑate cît se póte maĭ în apropiere de sala şedinţelor.

9. Incăperile pentru audienţele deputaţilor vor coprinde o sală de aşteptare de 30—40 m², comunicînd cu două cabinete de convorbire, avînd fie-care circa 16 m² şi precedat de un mic vestibul cu intrare exterióră.

10. Incăperile pentru chestură vor coprinde o odae mare de circa 40 m², aşeḑată cît se póte maĭ în apropiere de sala de paşĭ perduţĭ şi un cabinet pentru chestorul-casier de circa 16 m².

11. Incăperile pentru cancelaria Camereĭ vor coprinde un cabinet pentru director de circa 20 m², un cabinet pentru sub-director de circa 16 m², un cabinet pentru casier de circa 16 m. p., două camere pentru funcţionarĭ de circa 25 m. p., o cameră pentru archivă circa 40 m² şi o anti-cameră saŭ vestibul avînd un antreŭ exterior separat. Cabinetul directoruluĭ cancelarieĭ va fi în comunicaţie saŭ cel puţin cît se póte maĭ în apropiere de apartamentul preşedinteluĭ Camereĭ

Incăperĭ ce se pot aşeḑa, după cum se va găsĭ maĭ bine, la parter, sub-sol saŭ etagiŭ

1. Incăperile pentru bibliotecă se vor compune de o sală încăpĕtóre de 10.000 volume şi o cameră pentru bibliotecar de circa 16 m² şi de o cameră de serviciŭ de circa 12 m².

Biblioteca trebue să aibă lesniciósă comunicaţie cu sala de paşĭ perduţĭ şi ar fi de dorit, pe cît spaţiul o va permite, ca să se aşeḑe tot la parter.

2. Incăperile pentru stenografĭ se vor compune de patru cabinete pentru stenografĭ şi o cameră de corecţiune avînd fie care 25—30 m².

Aceste cabinete trebue dispuse astfel în cît să pótă comunica cu înlesnire în cancelaria Camereĭ şi ca stenografiĭ să pótă merge la locul lor în sala şedinţelor fără a trece prin incinta săleĭ.

3. Incăperile pentru restaurantul-bufet se vor compune de o sală avînd circa 70—80 m², cu un oficiŭ şi dependinţele necesariĭ, precum: biuroŭ, cuhnie, odae de servitorĭ, cameră, pivniţă separată, etc. Aceste încăperĭ nu vor comunica cu Camera de cît prin salonul-restaurant; iar pentru tóte cele-alte încăperĭ va fi o intrare exterióră separată.

4. Incăperile pentru poştă şi telegraf se vor compune de două camere, una de circa 30 m² pentru public şi alta de circa 16 m. pentru amploiaţĭ, şi vor fi dispuse astfel în cît să fie înlesniciósă comunicaţie cu sala de paşĭ perduţĭ şi cu apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ miniştrilor.

5. Incăperile pentru intendent vor coprinde treĭ camere şi cuhnie.

6. Incăperile pentru portar vor coprinde două odăĭ.

7. Uşierilor de serviciŭ se va reserva o odae mare pentru îmbrăcatul şi desbrăcatul livrelelor.

8. Incăperile pentru corpul de gardă, care va funcţiona numaĭ în orele de şedinţă, vor coprinde o sală de şedere pentru 50 ómenĭ şi o odăiţă pentru oficerul de serviciŭ.

9. Incăperile pentru postul de pompierĭ se vor compune de o odae de şedere pentru 20 de soldaţĭ, o odăiţă pentru şeful postuluĭ şi un deposit pentru o pompă şi diferite unelte ale pompierilor.

Notă. — Diferitele încăperĭ din pivniţe saŭ sub-sol care ar remînea disponibile, se vor întrebuinţa pentru instalaţiunea caloriferelor, maşinelor pentru iluminarea electrică şi ca deposit pentru lemne, cărbunĭ şi diverse alte materiale.

Water-closete şi urinare se vor dispune pe cît se va putea separat pentru fie-care grup de încăperĭ, avînd lumină directă.

Pentru evacuarea cabinetelor se va adopta sistemul *de tout à l'égoût.*

PROGRAMUL PENTRU SENAT

Incăperĭ carĭ trebue să fie aşeḑate la parter

1. Sala şedinţelor.

Sala şedinţelor va fi încăpĕtóre de 130 de persóne aşeḑate pe fotoliurĭ. Fotoliurile vor fi individuale, avênd ca lărgime 0.60—0.70 şi ca lungime 1.15—1.25, inclusiv pupitrul care va

fi d'înaintea fotoliuluĭ. Circulaţia va fi facilă şi băncile nu vor coprinde maĭ mult de 4—5 fotoliurĭ maximum. Sala va fi dispusă în amfiteatru şi băncile vor fi aşedate pe palierurĭ, avênd 1.15—1.25 lărgime şi 0.15 înălţime. Dimensiunile săleĭ vor fi combinate astfel în cât acustica să fie cât se póte de perfectă.

In sala de şedinţe se vor aşeda :

a) *Banca ministerială*, încăpĕtóre de 10 locurĭ şi dispusă ast-fel în cât să pótă comunica cu înlesnire în tribuna preşedinţială şi să se pótă cu înlesnire asculta pe oratoriĭ carĭ ar vorbi de la tribună saŭ de la locurile lor, precum asemenea ca şi miniştriĭ să pótă fi ascultaţĭ cu înlesnire din tóte părţile săleĭ.

b) *Banca prelaţilor* va fi dispusă într'o posiţiune separată, încăpĕtóre de 10 locurĭ, din care unul, cel din capul bănceĭ, formând un fotoliŭ individual, va fi reservat pentru Moştenitorul Tronuluĭ.

c) *Tribuna preşedenţială*, spaţiósă şi dispusă ast-fel în cât să pótă domina întréga adunare; pe lângă fotoliul preşedinteluĭ se vor dispune la drépta şi la stânga câte două fotoliurĭ pentru ceĭ 4 secretarĭ.

d) *Tribuna oratorilor*, aşedată puţin maĭ jos de tribuna preşedenţială şi avênd un pupitru spaţios.

e) *Stenografiĭ*, în număr de 6, instalaţĭ la nivelul de jos a emicicluluĭ şi astfel în cât să pótă asculta cu înlesnire pe oratorĭ, de orĭ şi unde ar vorbi, şi să pótă comunica în biurourile lor fără a traversa sala şedinţelor.

f) *Tribuna regală*, încăpĕtóre de 10 locurĭ şi precedată de un salon şi de un vestibul.

g) *Tribuna publică*, încăpĕtóre de 150—200 persóne aşedate pe băncĭ continue şi dispunênd de degajamente îndestulătóre, spre a putea fi repede şi lesne evacuată la cas de trebuinţă.

h) *Tribuna preseĭ*, încăpĕtóre de 10 persóne, aşedate d'înaintea unor mese spre a putea scri, va comunica cu o cameră pentru jurnaliştĭ şi o anticameră pentru curierĭ.

i) *Tribuna diplomatică*, încăpĕtóre de 30 persóne

j) *Tribuna foştilor deputaţĭ şi senatorĭ*, încăpĕtóre de 40 persóne.

k) *Tribuna dómnelor*, încăpĕtóre de 60 persóne.

l) *Tribuna oficială*, încăpĕtóre de 100 persóne.

Tóte aceste tribune vor fi ast-fel dispuse în cât din ele să se pótă vedea şi asculta în sala şedinţelor, fără însă a avea cu dênsa nicĭ o comunicaţie directă. Intrarea se va face prin exterior. Cele 4 d'întâiŭ tribune, anume : tribuna regală, tribuna publică, diplomatică şi tribuna preseĭ, vor avea fie-care intrarea exterióră separată ; cele-alte vor putea avea o intrare comună.

2. Sala de paşĭ pierduţĭ.

Sala de paşĭ pierduţĭ va fi monumentală, încăpĕtóre de 150—200 persóne în picióre, putênd servi, la cas de trebuinţă, de sală de reuniune saŭ de conferinţă. Ea va comunica cu sala şedinţelor prin o anticameră şi cu exteriorul printr'un vestibul cu un vestiar pentru 200 persóne ; ea va fi centrul de unde să se pótă dirige în orĭ-şi ce parte a edificiuluĭ.

3. Apartamentul preşedinteluĭ Senatuluĭ va coprinde un cabinet de lucru circa 30 m.², un salon de recepţiune circa 50 m², şi o anticameră, şi va fi ast-fel aşedat în cât să aibă lesne comunicaţie maĭ întâiŭ cu tribuna preşedenţială şi în urmă cu apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ şi cu cancelaria Senatuluĭ.

4. Apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ va coprinde un cabinet de lucru circa 30 m.², un salon pentru consiliul de miniştri circa 50 m.², o cameră de convorbire 20 m.², şi o anticameră. Apartamentul va fi aşedat ast-fel în cât să fie în comunicaţie directă cu apartamentul preşedinteluĭ Senatuluĭ şi să aibă lesne comunicare cu sala şedinţelor în partea unde se găsesce banca ministerială.

5. Cabinetul de lectură dilnică şi odaia de distribuţie a imprimatelor vor avea cabinetul 50 m ² şi odaia circa 20 m.² şi vor fi aşedate în apropiere de sala de paşĭ pierduţĭ

6. Incăperile pentru secţiunĭ vor fi în număr de 5, putênd conţine 25 persóne pe scaun şi 10—15 în picióre, şi avênd fie-care circa ¹⁰/₆ m.; ele vor fi aşedate una lîngă alta şi comunicând tóte între ele.

7. Incăperile pentru comisiunĭ vor fi în numĕr de două încăpĕtóre fie-care de 8 persóne pe scaun.

8. Incăperile pentru comitetul delegaţilor vor fi în numĕr de două, încăpĕtóre de 10 persóne pe scaun, şi aşedate cît se póte maĭ în apropiere de sala şedinţelor.

9. Incăperile pentru audienţele senatorilor vor coprinde o sală de aşteptare de 30—40 m.², comunicând cu două cabinete de convorbire, avênd fie-care circa 16 m.² şi precedate de un mic vestibul cu intrare exterióră.

10. Incăperile pentru cestură vor coprinde o odae mare de circa 30 m.² aşedată cât se póte maĭ în apropiere de sala de paşĭ pierduţĭ şi un cabinet pentru cestorul-casier de circa 16 m².

11. Incăperile pentru cancelaria Senatuluĭ vor coprinde un cabinet pentru director de circa 20 m ², un cabinet pentru sub-director de circa 16 m.², un cabinet pentru casier de circa 16 m. p , două camere pentru funcţionarĭ de circa 25 m. p. fie-care, o cameră pentru archivă circa 40m ² şi o anticameră saŭ vestibul, avênd un antreŭ exterior separat

Cabinetul directoruluĭ cancelarieĭ va fi în comunicaţie, saŭ cel puţin cât se póte maĭ în apropiere de apartamentul preşedinteluĭ Senatuluĭ

Incăperĭ ce se pot aşeda, dupe cum se va găsĭ maĭ bine, la parter, sub-sol saŭ etagiŭ.

1. Incăperile pentru bibliotecă se vor compune de o sală încăpĕtóre de 10.000 volume, de o cameră pentru bibliotecar de circa 16 m.² şi de o cameră de serviciŭ de circa 12 m.².

Biblioteca trebue să aibă lesniciósă comunicaţie cu sala de paşĭ pierduţĭ şi ar fi de dorit, pe cât spaţiul o va permite, ca să se aşede tot la parter.

2. Incăperile pentru stenografĭ se vor compune de 4 cabinete pentru stenografĭ şi o cameră de corecţiune, avênd fiecare 25—30 m.².

Aceste cabinete trebue dispuse ast-fel în cât să pótă comunica cu înlesnire cu cancelaria Senatuluĭ şi ca stenografiĭ să pótă merge la locul lor, în sala şedinţelor, fără a trece prin incinta săleĭ.

3. Incăperile pentru restaurantul-bufet se vor compune de o sală avênd circa 60—70 m.², cu un oficiŭ şi dependinţele necesare, precum : biuroŭ, cuhnie, odae de servitorĭ, cameră, pivniţă separată, etc.

Aceste încăperĭ nu vor comunica cu Senatul de cât prin salonul-restaurant ; iar pentru tóte cele-alte încăperĭ va fi o intrare exterióră separată.

4. Incăperile pentru poştă şi telegraf se vor compune din două camere, una de circa 25 m² pentru public şi alta de circa 16 m. pentru amploiaţĭ, şi vor fi dispuse astfel în cît să fie înlesniciósă comunicaţia cu sala de paşĭ perduţĭ şi cu apartamentul preşedinteluĭ consiliuluĭ de miniştri.

5. Incăperile pentru intendent vor coprinde treĭ camere şi o cuhnie.

6. Incăperile pentru portar vor coprinde două odăĭ.

7. Uşierilor de serviciŭ se va reserva o odae mare pentru îmbrăcatul şi desbrăcatul livrelelor.

8. Incăperile pentru corpul de gardă, care va funcţiona numaĭ în orele de şedinţă, vor coprinde o sală de şedere pentru 25 ómenĭ şi o odăiţă pentru oficerul de serviciŭ.

9) Incăperile pentru postul de pompierĭ se vor compune de o odae de şedere pentru 20 de soldaţĭ, o odăiţă pentru şeful postuluĭ şi un deposit pentru o pompă şi diferite unelte ale pompierilor.

Notă. — Diferitele încăperĭ din pivniţe saŭ sub-sol care ar remîne disponibile se vor întrebuinţa pentru instalaţiunea caloriferelor, maşinelor pentru iluminarea electrică şi ca deposit pentru lemne, cărbunĭ şi diverse alte materiale.

Water-closete şi urinare se vor dispune pe cît se va putea separat pentru fie care grup de încăperĭ, avînd lumină directă.

Pentru evacuarea cabinetelor se va adopta sistemul *de tout à la goût*.

CLĂDIREA PALATULUI ADMINISTRATIV ȘI JUDECĂTORESC DIN BRĂILA

Cititoriĭ noștri îșĭ aduc aminte că în No. 2 al *Analelor*, examinînd organisarea concursuluĭ pentru întocmirea proiectuluĭ palatuluĭ administrativ și judecătoresc din Brăila, am arătat cît de defectuósă este întocmirea și cît de rĕŭ este terenul ales, afirmînd tot de odată că resultatul va fi nenorocit.

Ca ómenĭ specialĭ eram în drept și maĭ în măsură a ne da socotélă de acéstă afacere, totușĭ ne am atras atuncĭ — din partea comitetuluĭ permanent al județuluĭ Brăila — fel de fel de acusațiunĭ, ba chiar și un comunicat în *Monitorul oficial*, prin care eram acuzațĭ că vrem să facem rĕŭ județuluĭ.

Concursul s'a ținut, pe primele base greșite, și resultatul a fost că, proiectele presentate sunt respinse de Consiliul technic de pe lîngă Ministerul Lucrărilor publice, acordînd *premiĭ de încuragiare* acelora ce 'șĭ-aŭ perdut vremea cu un concurs așa de rĕŭ organisat.

Consiliul technic a pus în vedere comitetuluĭ, că terenul ales e mic și programul rĕŭ întocmit.

După o greșală, comitetul permanent de Brăila vrea să facă alta.

Prin decretul regal No. 2484 de la 1 August 1890, se convócă consiliul județean spre a încuviința mărirea loculuĭ prin cumpărarea unuĭ teren vecin, precum și modificarea proiectuluĭ (?) conform cerințelor consiliuluĭ technic.

Resultatul nu póte fi de cît o cîrpeală, căcĭ a face modificărĭ unuĭ proiect, care a fost întocmit pentru un anume teren, și a căuta să 'l *potrivestĭ* pe alt teren, e tocmaĭ ca niște haine, cărora cauțĭ să le adaogĭ petice și clinurĭ spre a se potrivi pe alt corp.

Cel maĭ bun lucru ce are de făcut Onor. Consiliŭ general de Brăila, este să caute a se convinge prin ómenĭ specialĭ — *architecțĭ* — care este întinderea de teren necesară și apoĭ, cu un program întocmit în mod rațional, să se facă un proiect din noŭ, fie prin concurs, fie pe cale de comandă unuĭ architect romîn cu renume.

Puțină bună-voință din partea Onor. Consiliŭ general, și va scăpa județul Brăila de rușinea Bacăuluĭ, care a construit un palat administrativ și judecătoresc tot cu aceleașĭ procedeurĭ nenorocite, cu care a început comitetul permanent de Brăila.

Noĭ ne facem datoria spre a atrage atenția celor în drept, liberĭ sunt să procedeze cum vor crede maĭ bine.

DIVERSE

Săpăturĭ și descoperirĭ

Lîngă Treves, vechiul oraș imperial adĭ capitala regențiĭ în Prusia Renană, s'a făcut o descoperire de o fórte mare importanță archeologică.

Săpîndu-se un șanț, s'a dat peste un trup de călăreț, apoĭ un Triton fórte bine conservat și o statue de călăreț cu enturagiŭ ridicat pe un piedestal înalt de maĭ bine de un metru; — acéstă din urmă statue reprezintă un soldat roman luptînd; inimicul sĕŭ, învins, e culcat sub el.

Pe fețele piedestaluluĭ și în firidĭ se vede Minerva, Iunon, Hercule și Mercur.

Se crede că totul aparține unuĭ mormînt din al 2-lea saŭ al 3-lea secol, locul descopeririĭ fiind între Treves și Coblentz.

Importanta și splendórea orașuluĭ Treves, încă de la începutul imperiuluĭ roman, sunt atestate prin ruine încă în picióre; maĭ cu sémă se observă o pórtă, *pórta Augustus*, care trece de cea maĭ importantă din cîte se cunosc pînă acuma în acest gen.

O achiziție a muzeuluĭ din Berlin

Secțiunea egipteană a museuluĭ din Berlin a cumpărat o importantă statue de lemn din epoca primuluĭ imperiŭ, care s'a găsit lîngă Medine-el-Faium.

Incendiŭ

Importanta *Panoramă a Bastilieĭ* din Paris, opera d-lor Poilpot și Jacob, atît de admirată în timpul ultimeĭ exposițiĭ universale, a fost distrusă zilele acestea de un incendiŭ.

Tabele pentru calculul volumelor corpurilor cilindrice

Acesta este titlul unuĭ nou și fórte util uvragiŭ datorit unuia dintre harniciĭ inginerĭ romînĭ d. Gr. Poenaru.

Cărțile technice apar așa de rarĭ, că în adevĕr când vedem că se găsesc tinerĭ carĭ caută să aștearnă știința lor pe hârtie, ni se umple inima de bucurie.

Cu toțiĭ știm cît de mult timp se perde în calculele diferitelor volume, în întocmirea unuĭ devis. Prin tabelele sale, d. Poenaru ne scapă de calculul formelor cilindrice — așa de des întrebuințate —, dîndu-ne timpul ce perdeam și siguranța calcululuĭ.

Cît de ferictĭ am fi să constatăm cît se póte maĭ des, aparițiunea de cărțĭ așa de utile și carĭ ne lipsesc cu totul.

Felicităm din inimă pe d. Poenaru, și credem că exemplul d-sale va fi imitat, spre mîndria corpuluĭ de inginerĭ din care face parte.

Podul peste Olt la Slatina

De cît-va timp se întreprinde la noĭ lucrărĭ colosale, fără ca cine-va să se ocupe de ele, de cine sunt făcute și cum sunt făcute.

Spre a da satisfacere cerințelor enorme de căĭ de comunicație, s'a dat un avînt foarte mare construcțiunilor de șosele și căĭ ferate, la realizarea cărora a intrat lucrărĭ de artă de o valóre în adevĕr remarcabilă.

Lipsa de publicațiĭ speciale, precum și obicĭnuința de a ști și crede că tot ce e important vine din streinătate, ne a făcut să trecem cu vederea lucrărĭ carĭ pot fi presentate cu curagiŭ, în comparație cu cele maĭ importante din Europa, în genul lor.

Dar cînd aceste lucrărĭ sunt opera ómenilor specialĭ romînĭ, negreșit, că o îndoită datorie ne obligă a le pune în evidență.

Printre numerósele lucrărĭ de artă importante, datorite inginerilor romînĭ, trebue să clasăm printre cele d'întîiŭ podul de peste Olt, lîngă Slatina, datorit unuia dintre ceĭ maĭ capabilĭ inginerĭ, d. C. Davidescu.

Acest pod servește pentru șoseaua națională Slatina-Craiova, și este așeḑat în partea sudică a orașuluĭ.

Inainte de acest pod, serviciul de trecere se făcea pe un alt pod de fer, construit de o companie engleză, dar care a fost rupt de apele marĭ ale Oltuluĭ acuma cîțĭ-va anĭ.

Noul pod este de fer, cu piciórele de piatră.

Construcția în întregul sĕŭ are aspectul monumental și elegant, ceia ce nu se întîmplă des construcțiunilor de acest gen, carĭ sunt întocmite, maĭ tot-d'a-una, în vederea necesitățiĭ de trecere și a indicațiunilor de calcul.

D. Davidescu a înțeles că podul, legîndu-se cu orașul Slatina, trebue să satisfacă ochiul prin forme frumóse, cea ce a și reușit cu mult succes.

Ne mulțumim — pentru moment — a atrage atențiunea asupra aceste importante opere de artă, remînînd a reveni în detaliŭ asupra eĭ în numerile viitóre.